

Emlékeztető a 2018. január 22-i szakmai tanácskozásról

Készítette: Földiák András, Sebőkné Zalka Ilona közreműködésével

Kérjük és várjuk a hozzászólásokat! Földiák András: foldiaka@szeff.hu; Sebőkné Zalka Ilona: ratkaiklub@mail.datanet.hu

A Magyar Művelődési Társaság (MMT), a Rátkai Márton Klub és a TIT Stúdió Egyesület (TIT SE) együttműködve ünnepelte a Magyar Kultúra Napját, a TIT SE székházában (www.tit.hu). Az eredeti meghívó innen letölthető: http://www.tit.hu/studio/Kultura_Napja_20180122.jpg A tanácskozás a hazai művelődés körülményeit, gondjait kívánta áttekinteni, annak érdekében, hogy az ünnep alkalmával a magyar kultúra jövőjét szolgáljuk.

Sajnálatos módon, 2010 óta negatívan módosultak a közművelődés szakképzési és szervezeti feltételei – köztük kiemelten az alábbiak:

1. 2011-ben a megyei közművelődési tanácsadókat összevonták a Nemzeti Művelődési Intézetbe, majd 2016-tól az egész szervezet kft-ként működik – a lakiteleki Népfőiskola Alapítvány tulajdonaként.
2. 2017-ben a közművelődésről is szóló 1997. évi CXL. törvény és annak végrehajtási rendelete – a 150/1992. (XI. 20.) Kormányrendeletet – módosítása következtében a közművelődési alapszolgáltatásokat olyan mértékben szűkítették, hogy a települések mintegy 90%-ában a hét kötelező szolgáltatás közül csak maximum négyet köteles az önkormányzat vállalni – s ez már alkotmányossági aggályokat is felvet a művelődéshez való jog érvényesülésében.
3. A törvénymódosítás nyomán a népfőiskola és a népi kézműves alkotóház önálló intézmény-típusként való létrehozása, ill. a lakiteleki Népfőiskola Alapítvány Kárpát-medencei népfőiskolai hálózatról szóló terve és a törvényben megfogalmazott megyei és Kárpát-medencei népművészeti hagyományőrző kirendeltségek működtetési terve megalapozza azt a félelmünket, hogy meglévő művelődési hálózat "feloldódik" a két hálózat valamelyikében. Egyúttal ez azt is jelentené, hogy az intézményrendszerben dominánssá válik az ideologikus, vagy a múltra irányuló, a modernitást háttérbe szorító eszme- és értékrendszer.
4. A fenti célok érdekében, ill. azzal összefüggésben 2017-ben megszűnt a kulturális szférában kompetens művelődésszervező szak, helyette közösség-szervező szak indult, amely azonban a társadalmi-politikai szférára irányuló képzés. Így gyakorlatilag megszűnt az egymásra épülő főiskolai (BA) és egyetemi (MA) közművelődési szakképzés.

A tanácskozással az volt a szándékunk, hogy áttekintsük a változások tartalmát, az így kialakult helyzetet és a szükséges teendőket.

Dévai Nagy Kamilla előadóművész nyitó programját követően

Dr. Koncz Gábor, a TIT Stúdió Egyesület igazgatója, ünnepi beszéddel méltatta a Magyar Kultúra Napjának jelentőségét.

Földiák András, az MMT elnöke a társaság nevében köszöntötte a résztvevőket, valamint méltatta az együttműködést a rendező társszervekkel. Arról beszélt, hogy sajnos úgy látszik nem művelődés-barát a kormányunk. Nem csak a bér a fontos, de azért a bérintézkedések megmutatják igen kedvezőtlen helyzetünket. A 690 ezer dolgozót tömörítő közszolgálati ágazatoknak most már mindegyikében jelentősebb bérintézkedés történt, mint a kultúra területén. Sehol nem minden egyes dolgozó részesült valamilyen emelésben, és máshol is bőven maradtak gondok, de összességében és átlagban az ágazatok mindegyikében valamivel jobb a helyzet. A közgyűjteményi és közművelődési dolgozók csak 15 %-os bérpótlékban részesültek. A KKDSZ számítása szerint nem jön ki a 15 % sem, amit megírtak a minisztériumnak, de ez ideig választ nem kaptak. A munkavállalók helyzete azonban a 15 %-kal is erősen romlott, mert a hivatalosan elismert infláció 2010 óta 19 % volt. A 2008. évi ellentmondásos és igen csekély béremelés óta ennél még magasabb az inflációs arány, a valóságban pedig jóval több. Közben – még a Fidesz kormányok előtt – megszűntették a 13. havi fizetést, aztán később a dokumentumvásárlási támogatást, sok helyen a cafetériát, korlátozták az utazási kedvezményeket. Magyarán: lényegesen rosszabb a kollégáink bére és életminősége, mint tíz évvel ezelőtt, pedig akkor sem álltunk jól. A következő kormányzati ciklusban mindent meg kell tenni azért, hogy megfordítsuk a kedvezőtlen tendenciákat.

Sebőkné Zalka Ilona, a Rátkai Márton Klub titkára arról beszélt, hogy az ember akkor boldog, amikor harmóniában van a világgal, környezetével, családjával és saját magával. Ehhez kell tudás és ebben segíthet a közművelődés. Mindezt Konfuciusz idézettel illusztrálta:

„Amikor a tudás terjed,
Őszinte az akarat.
Amikor az akarat őszinte,
A józan ész uralkodik.
Amikor a józan ész uralkodik,
Kiművelt az egyén.
Amikor az egyén kiművelt,
Összhangban él a közösség.
Amikor a közösség összhangban él,
Jól kormányozható az ország.
Amikor az ország jól kormányozható,
Békesség honol mindenütt.”

A bevezetők után az alábbi előadásokat hallgatták meg a jelenlévők:

- **DR. STRIKER SÁNDOR**, a Kulturális Sokszínűségért Alapítvány elnöke:
Kultúránk és közösségeink
- **TÖRÖK JÓZSEF** ny. népművelő, közművelődési szakértő:
2017 – paradigmaváltások a közművelődésben
- **SZEDLACSEK EMÍLIA**, az Emberi Erőforrások Minisztériuma Közösségi Művelődési és Művészeti Főosztály vezetője:
Jogszabályi változások a közművelődésben

Főosztályvezető asszony az előadásában elmondta, hogy a közművelődés folyamat, ebben a közösségek adhatnak energiát. A közművelődés tudásközpont a közösségek által.

A szakfelügyelet működik. Emelkedett a normatíva (1140-ről 1210 forintra), a kis településeken a minimum összeg 1.4 milliónál nem lehet kevesebb. Sajnos a bérpótlékról részletek még nincsenek.

A Törvény elkészült, de végrehajtási utasítás még nincs. A településen a tevékenységet kell támogatni, a helyi lakosság figyelembevételével. Az alapellátás összetevőit elemezte: működő közösségek, közösségi társadalmi részvétel fejlesztése, egész életre kiterjedő tanulás, hagyományos közösségi kulturális értékek átörökítése, amatőr alkotó és előadó-művészeti tevékenység, tehetséggondozás, kulturális alapú gazdaságfejlesztés.

Az előadás további részében egyenként tért ki az intézményrendszerben várható változásokra, az intézményektől elvárt tevékenységre, a vezető szakképesítésére, valamint az intézmények „egymásra épülésére”, ezzel is a folyamat jellegét hangsúlyozva. Fontos változás, hogy a közművelődési rendeletet a közművelődési kerekasztallal egyeztetni kell és 5 évente felülvizsgálni szükséges.

Összefoglalva: a törvény az alapfogalmakat, a differenciált intézményrendszert, szabályozza, integrál közösségi művelődési tevékenységeket, ezzel is bővítve a közművelődést.

Az előadások utáni beszélgetésben a jelenlévők megvitatták a Török József által ismertetett alábbi 12 pontot, amely az előadó szerint a közművelődés megoldásra váró legfontosabb problémáit foglalja össze. Ehhez is kérjük a hozzászólásokat, egy újabb beszélgetés reményében.

1. *Nyilvános szakmai viták során vizsgáljuk újra az 1997. évi CXL tv. és végrehajtási rendelete 2017. évi módosításait, és szakmai konszenzussal véglegesítsék!*
2. *Kompetens, egymásra épülő BA és MA közművelődési (!) szakemberképzést!*
3. *Legalább a közoktatás szerinti béreket!*
4. *A Nemzeti Művelődési Intézet (NMI) – szakmai vita és konszenzus nyomán minisztériumi rendeletben szabályozott – közművelődési funkciójú költségvetési intézményként működjön és lássa el feladatait!*
5. *Az NMI megyei irodáinak 2010 előtti jogi és szakmai státusának és funkcióinak visszaállítását, vagy legalább a levéltári hálózat mintájára történő működést!*
6. *Az NKA Bizottsága és valamennyi Szakmai Kollégiuma kapja vissza korábbi szakmai függetlenségét!*
7. *Tiszta profilú – média, turizmus és sportfeladatok nélküli – közművelődési intézményeket, amelyeket csak közgyűjteményi intézményekkel lehet közös szervezetbe összevonni!*
8. *Nyilvános és transzparens szakfelügyeletet – kizárólag közművelődési szakképzettséggel!*
9. *Politika-független művelődéstudományi műhelyek és kutatások finanszírozását!*
10. *A Bessenyei-díj eredeti céllal és keretek szerinti visszaállítását!*
11. *Dokumentumvásárlási keret létrehozását!*
12. *Normatíva biztosítását a képzési rendelet megvalósulásához!*

Budapest, 2018. január 22.

Földiák András
MMT elnök